

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT POLITIKAI LAPJA

A SZÉKELYUDVARHELYI „SZÉKELY TÁRSASÁG” ÉS TÖBB EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE

Megjelen hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.
ELŐFIZETÉSI ÁRA: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. Községek, községi előjárók, papok és gazdasági egyetemi tapok egész évre 8 K, t. u. községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják. Egy példány ára 10 fillér.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETEGHPÁL
LAPTULAJDONOS.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és a fizetések küldendők. — Kéziratokat vissza nem adunk. Hivatalos hirdetések 100 szög minden szó 6 fillér, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm. 8 fillér, többzori közlésnél 6 fillér. Nyit-tár s.o. i. K. Díjak előre fizetendők. — M. kir. postatakarékpénztári osek- és klóring 10,489. szám.

A vidék a politikában.

(I. I.) Vármegyénk törvényhatósági bizottsága közgyűlési határozatban kimondotta, hogy nemzetünk ősi alkotmányát eltörölhetetlennek hiszi, ahhoz rendületlenül ragaszkodik. Kimondotta, hogy az önálló nemzeti bank felállítását követeli. Vármegyénk ezzel a határozattal nemzeti létünk egyik legfontosabb tényezője tekintetében foglalt állást. Érkeznek a hírek az ország többi részéből is, melyek más vármegyék és városok hasonló állásfoglalására vonatkoznak.

A vidék hangulatának ilyen megnyilatkozását szükségesnek és fontosnak tartjuk. Jelentőségét nem szabad kicsinyelni, azoknak sem, akiknek az ország kormányzása, sorsának intézése hatalmukban van. Nem szabad kicsinyelni éppen most, mikor ez a vélemény a nemzet léte érdekében egyik legreálisabb szempontját illeti. Az állami célok megvalósításához a legszükségesebb alap az ország pénzügyi, gazdasági viszonyainak kedvező állapota.

Ehhez a kedvező állapothoz hozzátartozik az önállóság is. Nem jó állapot az, s ilyen esetben nem mondhatom magamat gazdag embernek, ha rajtam kívül kezét egy más valaki is állandóan a zsebemen tartja. Ezt tette velünk szemben Ausztria mindig. Eljárásának jelentőségét nagyon okosan felismerve: igyekezett minket anyagi helyzetünkkel fogva függő állapotban tartani, létérdekeinket saját kénye, tetszése szerint igazgatni. A mult tanulságain eléggé okulhattunk, s már csak annál a körülménynél fogva is, hogy szomszédunk ennek az állapotnak a továbbfolytatásához oly görcsösen ragaszkodik, szentül meg lehetünk győződve, hogy ez az állapot ránk nézve kedvezőtlen állapot. Ennek a megváltoztatására törekszik a most folyó küzdelem.

És éppen ebben, a létérdekeinket legerősebben érintő, gazdasági önállóságunkért folytatott küzdelemben különös jelentősége van annak, hogy a vidék is jóidejében állást foglaljon.

A vidék gazdasági tevékenysége, iparának fejlettsége, polgárainak fizetőképessége kell, hogy elsősorban számításba jöjjön, amikor az ország gazdasági helyzetéről, jövedelmi forrásainak hovatfordításáról, mikénti kezeléséről van szó. Ezeket a jövedelmi forrásokat tul-

nyomó részben a vidék szolgáltatja.

Eppen ezen a mi gazdasági tevékenységünkön, fejlett iparunkon, fizetőképességünkön mulik, hogy az adók rendszeresen folynak-e be. Pedig ennélkül az alap nélkül egy állam kormányzati működése téletlenségre, tehetlenségre van kárthatva. Csupán a legelemibb logika követelménye már most, hogy akkor, midőn ennek a működésnek a fenntartása céljából, a mi erőnket, hozzájárulásunkat veszik igénybe, némi irányító szerepet juttassanak nekünk abban a kérdésben is, hogy ezt az anyagi erőt miképpen használják föl, mely célokra fordítsák. Olyan kormányzat, mely a nemzeti óhajítások figyelembe vétele nélkül fejtette ki működését, a melynek szelleme a nép lelkétől idegen volt, hosszú ideig sehol sem állhatott fenn. Az ilyen kormányzat nemcsak a saját bukását okozta, de szem elől tévesztve az ország sorsának, sorsa fejlődésének szükségképeni irányát is, sokszor magát az országot sodorta helyrehozhatatlan válságok örvényébe. Egy ország kormányzásának iránya nem lehet homlokegyenest ellenkező a nemzeti akarral, mert ennek a kormányzatnak a legfőbb létalapja és biztosítéka éppen maga a nemzeti akarat.

Teoriák és kormányzati eszmék megvalósíthatatlanok maradnak, vagy legjobb esetben is: felszínen tartásuk válik lehetetlenné, ha nem vették számításba a gyakorlati élet adott állapotát. A vidék megnyilatkozásáért, tehát a kormányzó körök még köszönettel tartoznának. Mint gyermek az anya keble után, úgy kellene kapniok a nemzeti szellemnek — legfőbb táplálékuknak — ilyen életerős megnyilatkozásai után. Mi biztosíthatja létezésük föltételeit, honnan remélhetnek szilárd fönlálásához egyéb alapokat, ha nem keresik ezt magán a földön. Hisszük is, hogy ezek a most történő megnyilatkozások oda-fenn tanulságul fognak szolgálni. Azokból okulást és erőt merítenek. Ideig-óráig a multban lehetetlen eszmék felhői közt elrevedezhettek, tekintetüket az megzavarhatta. De akkor is beláthatják, hogy ideig-óráig csel-lel és erőszakkal lehetne ugyan a nemzeti öntudat törekvéseit elfojtani, de akkor is ez csak hamu alatt lappangó parázs lenne, mely előbb-utóbb mégis csak lángra lobban. A szabadság, az önálló akarat kifejtése

utáni vágy ma világszerte annyira általános, hogy ezek közepette éppen az ezek figyelemre se méltatásán, megtörésén épült törekvések sokáig nem érvényesíthetők. Hogy mely irányokat, elveket vegyenek a kormányok célba, azt ma a leghelyesebben éppen ezek a népakaratmegnyilatkozások mutatják meg.

Ebből a szempontból kell figyelemre méltatnunk ezeket a válságos időkben felhangzó megnyilatkozásokat. Ezek az irányt, a célt jelölik meg, hogy így haladva, életképes alkotásokat lehet-e, vagy nem lehet létrehozni. Figyelemre méltatásuk a magasabb politikai ethika kérdése. A hatalomra nézve kötelező erővel törvénybe foglalva foglalta, hogy valaki a fát ne vágja saját maga alatt. Ha pedig mégis megteszi, lebukik s betörni a saját fejét fogja.

POLITIKA.

A király íthton.

Az Urísten hat nap alatt teremtette a világot. Bécsi hírek szerint — a kedden Budapestre érkezett király is hat napig foglalkozik a magyar politikusok meghallgatásával. A Mindenható munkája tökéletes. Vajjon a király munkája oly kedvező lesz-e hazánk önállóságára, erősödésére, mint amilyent Magyarország évszázadok óta hiába vár, remél és kíván? Reméljük a legjobbat!...

Tény azonban, hogy hiába óhajítjuk a békét: háboru foly megint a nemzet és királya között.

Az uralkodó magában is hatalmas ellenfel — szövetségesei nem kevésbé hatalmasok. Mögötte áll az egységes Ausztria, melynek féktelen és rakoncátlan elemei végtelen sok keserűséget szereztek az őz uralkodónak hosszú életén keresztül, de most a zsebb varázserője által egy tömör falankszba vannak egyesülve.

Személyét körülveszi a kamarilla, mely nem tartozik azon boszorkányok közé, akikről nem kell beszélni, mert nincsenek. A kamarilla, bár sokat nem beszélnek róla, létezik s argus szemekkel őrködik, hogy ha az uralkodó szívébe véletlenül belopódzana a magyar nemzet iránt való méltányosság legkisebb sugara is, azt azonnal irtalmatlanul kioltsa.

Legelő jár pedig az uralkodó testőrei között a magyar nemzet föltétlen lojalitása és föltétlen meghasonlottsága. Ezek az ő legbiztosabb szövetségesei s ezek a mi legnagyobb ellenségeink. Végül meg az ásatag lojalitás, mely a kétségbe-

esettebb harcban is bábu gyanánt kezeli a királyt és az ifjú erőben levő belső marakodás, mely kezdődött már Hunorral és Magyarral és végződni fog majd talán az utolsó magyarral, aki híven a nemzeti jellemhez — orosz bagariában és német cilinderben fog utolsó uohikánkodni.

Ezzel szemben áll azonban a magyar nemzet többségének lelkében élő hazaszeretet, törvényes jogunk, mely évezredek harcokkal védte alkotmányunkat. Ezt van hivatva a függetlenségi párt megőrizni és a maga sértetlenségében oltalmazni úgy az osztrák kamarilla behatásai, valamint — sajnos — a 67-es befolyások luciferi játékai elleneben is

Az osztrákok úgy tüntetik fel, mintha a király csupán udvariasságból jött volna Budapestre, azzal a szándékkal, hogy a magyar politikusok kiválójaival ugyszólva anketet tartson. Ebben lehet is némi valóság, mert utrakelése előtt Ferenc Ferdinánd királyi herceget és Bienerth báró osztrák miniszterelnököt egyenként ötnegyed óráig tartó kihallgatáson fogadta. A döntés e szerint később lenne és pedig Bécsben.

Bármint álljon is a dolog, az osztrákok sokkal jobb hazafiak maguknak, mert nem pártoskodnak, egyetértelműleg küzdenek ellenünk és ez imponál leginkább a császárnak. Mi ellenben saját véreinktől is félhetünk, mert mindenik, még a legkisebb pártocská is saját maga részére követeli a hatalmat. E miatt aztán nincs tekintélye a magyarnak. Pedig a nemzet többsége egységes. Megunta az osztrák közösűgyes perpatvart. Csak szót kell adni a táncnak és ha szép szerével nem lehet törvényes jcgainkat alkotmányos és törvényes királyunk által birtokunkba venni, akkor ismét készek vagyunk a legmesszebb terjedő küzdelemet és harcot is felvenni, s folytatni mindaddig, míg célunkat: az igazi független, önálló Magyarországot elérhetjük. Minden ezekkel ellentétes, Bécsből sugalmazott sajtóbéli puhítások csak tüze öntött olajként hatnak és a közösűgyes nyűgöt még jobban megutáltatják.

Mit félnek a függetlenségi kormánytól? — mondja Rákosi Viktor képviselő. Hisz csak nem gondolják, hogy üres kézzel ül be a bársonyszékbe? Csak nem hiszik, hogy egy Vakulj magyar programmal megelégszünk? Őn nevet uram és azt mondja: hiszen nem kapunk semmit, se függetlenségi miniszterium, se hatvanhetes miniszterium nem kapunk semmit és nem hoz semmit Bécsből. Ugyan kérem, micsoda politika ez, előre lemondani mindenről? Így csakugyan nem kapunk semmit, az osztrákokkal úgy kell bánni, mint a diófával. Nem lehet leszedni a gyümölcsöt

szépszerével, le kell verni póznával. Ez századoknak a tanulsága. Aztán meg ha nem kapunk semmit, mi sem adunk semmit. Ugy veszem észre, az osztrák program ez: új választás az általános titkos választói jog alapján. Egyéb semmi. Aztán majd az új parlament lesz hivatva megmondani, hogy mi kell Magyarországnak?

Ők tudniillik ettől a programtól Magyarország széthullását várják. Az ő ideáljuk ugyanis egy Magyarország, a hol a különböző nemzetiségek épp úgy verekszenek Pozsonytól le Brassóig, mint náluk. Ez az igazi katasztrófa-politika. Hanem igazán kíváncsiak volnánk valakitől meghallani, hogy mi hasznát vár magának ebből a dinasztia?

A függetlenségi kormány kizárása.

A bécsi lapok egyhangulag azt jelentik, hogy a király azzal az elhatározással jött Budapestre, hogy semmi szín alatt sem bizza a kormányt a parlament többségére: a függetlenségi pártra. E hír szerint — amely különben Budapestre jutott a bécsi lapokba — a király nemcsak az önálló banknak, hanem a többségi elvnek is vétőt mond. E pillanatban alig ítéltük meg e híresztelések valószínűségét, de az bizonyos, hogy ha ez a híresztelés igaz, akkor ez végtelenül megnehezíti a helyzetet és jóformán reménytelenné teszi a kibontakozást. A függetlenségi pártnak különben semmi oka sincs arra, hogy ne vegye egykedvűleg ezt az állítólagos királyi elhatározást és annak következményeit: az új választást. Meglehet, hogy éppen az új választás hozza meg a helyzet tisztázódását, melyet annyi rosszakarrattal és tudatlansággal zavartak össze. (Mg.)

Egy esztendő

az udvarhelymegyei gazd. egyesület életéből
Hlatky Miklós, titkár jelentése 1908. évről.

Az egyesület jövevényei voltak: A nagyméltóságú m. kir. Miniszterium a ki különböző címeken 2480 koronát adott az egyesületnek azon 1800 koronán kívül, a mivel a segesvári állattenyésztési felügyelőség közbenjöttével a székelykeresztúri és székelyudvarhelyi állatkiállításokat díjazta; az E. G. E. 200 koronát, az O. M. G. E. 100 koronát és 2 drb ezüst érmet adományozott kiállítás jutalomdíjakul. A Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége díjtalanul vette fel az egyesület tagjai kötelekét. A debreceni, temesvári gazdasági egyesületek folyóiratukat ingyen küldik, ingyen küldték meg a Halászat, Néplap, Földmívelésügyi Értesítő, Biztosítási Közgazdasági Lapok és a Nemzeti Állam. A székelyföldi kirendeltség, úgy annak helyi megbízottja hathatósan támogatják az egyesületet.

Egyesületünk alapító és díjas tagjainak száma volt 376, 15-el több, mint az előző évben.

Az egyesület bevétele volt értékben 39,863.37 korona, készpénzben 16,979.35 korona, összesen 56,842.72 korona, kiadása értékben 696 korona, készpénzben 16,979.35 K, összesen 17,675.35 K, 1909-re átmenő vagyon 39,167.39 K, e vagyonból 7255.08 K a székelykeresztúri kiállítási szin építés, 15,200 K pedig Székelyszentmihály és Homoródszentmárton vízvezeték építési alapja.

Az első alap bevétele volt értékben 11,320.72 korona, készpénzben 3,156.45 K, összesen 14,480.17 K, kiadása értékben 3,109.05 K, készpénzben 3,150.45 korona, összesen 6,268.59 K, 1909-re átmenő vagyon

8,211.67 K. Az állattenyésztési alap bevétele értékben 9,523.23 K, készpénzben 2,516.75 korona, összesen 12,039.98 K, kiadása értékben 2355.25 K, készpénzben 2516.75 K, összesen 4772 K. 1909-re átmenő vagyon 7167.98 K. Az egyesület kezelése alatt álló alapok összforralma 1908-ban 166,725.74 K tett ki.

Ime tisztelt Közgyűlés, ezek azok, a melyekkel előző évi működéséről egyesületünknek beszámolhattunk, ha az eredmény az igyekezettel nem állott arányban, az nem az egyesület vezetőségén, de a körülményeken mulott, adja az ég, hogy jövőre több eredménnyel dicsekedhessünk!

Székelyudvarhely, 1909. május hó.

Hlatky Miklós,
g. e. titkár.

Levél a szerkesztőhöz.

Tisztelt Szerkesztő Ur! Ön hivatalánál fogva is, bizonyosan figyelemmel kíséri a fővárosi lapok cikkei, egyes nevezetesebb alkalmakkor való állásfoglalását. Ez a mostani legfőbb érdekeinkért folyó küzdelem különben is minden igazi magyar emberben fel kell hogy keltse az érdeklődést. Nem tudom, nem vette-e észre, hogy éppen most, mikor tulajdonképpen nem is pártkérdekről, de az egész ország gazdasági önállóságáról van szó, a fővárosi sajtó egyrésze milyen különös magatartást tanúsít. Ha ezt még csak az „Az Ujság” és a többi 67-es lapok tennék, nem talánánk benne semmi feltűnőt — ezeknek az irányával mindenki tisztában van. De hogy most éppen azok a lapok támadják a függetlenségi pártot, azok igyekezzenek a beléje helyezett bizalmat minden eszközzel gyöngíteni, a melyek idáig éppen a sovinizmusnak, a nemzeti érdekek követelésének a hangoztatásával szereztek meg népszerűségüket és elterjedtségüket — ez már egy kissé mégis visszatetszést kelt.

És itt főképpen a Budapesti Hirlapra gondolok, mely egyik mult heti cikkében is ahhoz az anekdotabeli szájakodó asszonyhoz hasonlítja a függetlenségi pártot, a ki pörét az első forumon megnyerve, csak azért is felebbez, hogy tudja meg az ő igazát a felsőbb bíróság s maga a király is. Hát kérem, szabad ily gunyos élű kirohanásban részesíteni a nemzetnek azokat a vezéreit, akik ebben a küzdelemben együtt vannak a függetlenségi párttal, lehet egy nemzetnek legfőbb érdekeiért jogosan folytatott küzdelmét ilyen kofaperhez hasonlítani. S teszi ezt éppen az a lap, a melyik eddigi irányával éppen a nemzeti ellenállás mellett batorított. Azt hiszem, sokan érezték magukat kellemtelenül ennek az alattomosan támadó cikknek az olvasásától. Gondolom, azok nevében is beszélek, mikor ennek az érzésnek kifejezést adva, e néhány sor közlését kérem. Remélem, hogy legalább néhány ember előre tájékozódva ez irányváltozásról, a jövőben ehhez képest fogja e lapot kezébe venni.

Egy újságolvasó.

— **Községi jegyzők és a bünyői nyomozások.** Az igazságügyi miniszteriumban a bünyői nyomozásoknál a községi jegyzők részvételét kiszélesítő novella előkészítésével foglalkoznak. A községi jegyzők részére ezenkívül önálló nyomozó-utasítást terveznek és a közigazgatási tanfolyamon ennek a nyomozó-utasításnak a tanítását is be fogják hozni.

HIREK.

— Hihetetlen hírek.

Mondják, hogy az EKE-gyűjtő minden egyes ládikája tele van gyűjtővel;

mondják, hogy a takarékos gazdálkodás nálunk nagy erény és a túlköltekezés ismeretlen valami;

mondják, hogy közkutainkból egészséges, jó ivóvizet is lehet már nyerni;

mondják, hogy május elsején egyetlen kirándulót sem vert meg az eső;

mondják, hogy vármegyénkben a hazai, de kiválóan a helyi iparpártolás ismét életre kelt;

mondják, hogy rendőrhatalósági szigorú intézkedés miatt most már egyetlen hordó petroleum sincs a város belterületén;

mondják, hogy a városi takarékpénztár sürgős felállításán az egész tanács lázas sietséggel dolgozik;

mondják, hogy egy városi kertes szerződötetése ügyében tanácsunk óriási küzdelmet folytat;

mondják, hogy Homoród-fürdőig és vissza az autóbilok még e nyáron pőfékelni fognak.

E hírek valódiságáért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

— **A főispán Budapestén.** Ugron Ákos, vármegyénk főispánja f. hó 4-én, tegnapelőtt Budapestre utazott. Több napig fog ott tartózkodni és körülbelül e hó közepén tér vissza városunkba.

— **Városi közgyűlés Székelyudvarhelyt.** Városunk képviselőtestülete ismét rendkívüli közgyűlést tart ma (csütörtökön) d. u. 3 órakor a tanácskozási nagyteremben. A tárgyszorozat öt pontból áll s ezek között — úgy látszik — a törvényszéki épületre szükséges telek kijelölése a legfontosabb.

— **Szabadságról visszatért főjegyző.** Paál Árpád dr, vármegyénk főjegyzője több heti szabadságáról — a melynek legnagyobb részét Kolozsvárt töltötte — ismét haza tért. Hivatalát tegnap, szerdán már el is foglalta.

— **Miniszteri kiküldetés.** A helybeli kath. főgimnázium érettségi vizsgálatára a vallás- és közoktatásügyi miniszter kormánybiztosnak Csengery Antal budapesti egyetemi tanárt nevezte ki.

— **Esküvő.** Gaál Balázs besztercei telekkönyvvezető f. hó 2-án tartotta esküvőjét Adam Miklósval, Adam Imre pü. főbiztos leányával Székelyudvarhelyt.

— **A román kath. gimnázium szin-előadása.** Majláth gróf tudvalevőleg tavaszi bérmautja alkalmával utba ejti városunkat is. Itt tartózkodása alatt — amint most értesülünk — áldozócsütörtökön a román kath. főgimnázium ifjusága szin-előadást rendez. Szinre kerül »A tékozló fiu« című vallásos vonatkozású énekes dráma.

— **Az első székelyföldi országos háziipari szövetkezet** f. hó 2-án Parajdon gyűlést tartott, melyen azt a nagyjelentőségű határozatot mondták ki, hogy a szövetkezet székhelyét Székelyudvarhelyre helyezik át. Parajd község ugyanis egy ily nagyszabású mozgalom székhelyének már fekvésénél fogva sem alkalmas, a négy székely vármegyének nem

fekszik középpontján. A szövetkezet, melynek célja a népnek ipari munkára való kiképzése és egységesen való szervezése, továbbá az elkészített cikkeknek értékesítése, nagyon helyesen választotta e célra Székelyudvarhelyt, melynek fekvése és gazdasági viszonyai mindenképpen arra utalnak, hogy ipari középponttá legyen. Mi ezt az elhatározást annál is inkább örömmel üdvözöljük, mert részünkről minden egyes alkalommal a helyzetnek ilyen felismerését hangsúlyoztuk, így legutóbb a kereskedelmi és iparkamara székhelyének kérdésében is. A szövetkezeti gyűlésbe azt is kimondták, hogy folyó év június 22 ikén Székelyudvarhelyt az átalakulás kereszttüvéte végett közgyűlést tart; addig is társadalmunk tekintélyesebb egyéniségeit csatlakozásra és belépésre szólítja fel.

— **Áthelyezés.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter Gáspár Albert magyarsüllyei állami elemi iskolai tanítót a homoródmási állami elemi iskolához helyezte át.

— **Új postaügynökség.** Udvarhely-vármegye területén a legújabb postaügynökség, melyet K o s s u t h Ferenc kereskedelemügyi miniszter engedélyezett — mint a kolozsvári posta- és távirtdaigazgatóság lapunkat értesíti — *Vargyas községben f. hó 16-án nyílik meg.* E postaügynökség kézbesítő kerületébe, egyedül Vargyas község vel beosztva. Az illetékes köröket teljes elismerés illeti, hogy végre-valahára községeink odiosus posta-ügyét rendezik. Sok éves mulasztást pótolnak és fognak pótolni, s a nép méltó halála kíséri működésüket.

— **Halálozás.** Janecsek József szakiskolai művezetőt igen nagy csapás érte. József nevű főreáliskolai II-ik osztályos fia rövid, de kinos szenvedés után, hétfőn reggel meghalt. Temetése tanárai, tanuló-társai, valamint a más intézetek ifjusága és nagy közönség részvételével, tegnap d. u. 4 órakor a román kath. egyház szertartása szerint történt meg.

— **Méhészek tanulmányi kirándulása.** Az udvarhelyköri méhészegyesület elnöksége szives tudomására hozza az egyesület tagjainak, hogy folyó hó 16-án (vasárnap) Székelyzsomborra Ambaris András székelykiszgaza méhtelepének megtekintése céljából egy napi időre terjedő kirándulás megtételére határozta el magát. Nevezett székelykiszgaza egyike azon szerény falusi székely földműveseknek, kik teljesen önmagukra utalva, saját önszorgalmuk árán alapították meg vagyoni helyzetüket. Példaképpen öhajítja az egyesület elnöksége ezen székely méhésztársat az egyesület tagjai elé állítani, hogy kézzelfoghatóan lássák bizonyítva lenni azt, miképpen a mezőgazdaságban a méhészet művelése egymagára is tud biztos megélhetést nyújtani az azt szorgalommal és okszerűen művelő egyéneknek. Ambaris méhészete jelenleg 160 családból áll, az ezekből származó ivadékokat szállítja az ország minden részébe. Nagyon kívánatos volna, hogy ezen tervezett kirándulásra a tagok minél nagyobb számban részlennének s elhívják a községükben méhészettel foglalkozó gazdatársukat is. A kirándulás önköltséges lesz. Indulás 16-án reggel 5 órakor Székelyudvarhelyről szombafalvi szekereken. Érkezés Zsomborra délelőtt fél 9 órakor. Délelőtt 10-től délután 1 óráig a méhtelep megtekintése, értekezés a látottak felett, azután ebéd. Délután fél 3 órakor indulás vissza s hazaérkezés délután 6 órakor. Jelentkezéseket elfogad Gál Imre

Legszébb kivitelben, ugyanott

Kobrak-cipők

Leszállított árban kaphatók.

RI DIVAT-GYÖKKEK

ZENKOVITS

ÁRMASTYÓDÁNYAI

áll. tanító, az egyesület titkára. Kéretnek a tagok és a méhészet iránt érdeklődők, jelentkezésüket e hó 12-ig megtenni sziveskedjenek. A kirándulás költsége kizárólag a fuvarbér: személyenként 2 korona.

— **Baleset egy majálison.** Küküllő-keményfalván vasárnap tartották meg az előre hirdett majális a közleg közelében levő szigeten. A mulatságon, mely hétfőn hajnali 4 óráig tartott, városunkból is többen résztvettek. Alig kezdődött meg a vigalom, szomorúság és rémület váltotta fel. Mátyás Dénes gazda ugyanis tarracklővésekkel üdvözölte a vendégeket. Mikor a harmadik lövést eszközölte, balkezének hüvelykujját teljesen elveszítette és sáppadt arccal, karját jobb kezével fogva állott elő: „No én ugyan megjárám” szavakkal. Nagymérvű vérzését bátor kézzel és helyes felfogással — Sebők Dénes odaváló cipészmeister szüntette meg, aki — orvos nem lévén — az első segítséget nyújtotta. Kalborsavas vattával jól kitörülgetve a sebet, bekötötte és azonnal a vármegyei kórházba szállították. Most itt elmélkedik Mátyás gazda a küküllőkeményfalvi majális reá nézve kedvezőtlen emlékei felett...

— **Erdélyrészi országos kirakóvá-sárok.** Május hó 6-án: Borsá, Dobra, Felsőzálláspatak, Kacza, Paszmos, Zernest, 7-én Magyarregén, Retteg, Tasnád; 8-án: Farkaslaka, Nagyenyed, Oláhszentgyörgy; 10-én Sárkány, 11-én Bürkös, 12-én Szászregén, 13-án Déva, Korond, Petrozsény, Szamosnagycsrozsló, 14-én Magyarlápós, 15-én Gernyeszeg, 16-án Homoródszentmárton, Toroczkó.

— **Papirt és írószert** csak papirkereskedésben vásárolhatunk legelőnyösebben.

— **Bontják a régi gimnáziumot.** A székelyudvarhelyi róm. kath. gimnázium épületének lebontását e hét elsőnapján kezdték meg. Helyébe új monumentális palotát építet az erdélyi státus. A régi gimnázium rendelkezéséről biztos adataink nincsenek. Alapítását Zsámbár Mátyás jezsuita rendfőnök idejéből (1651.) származtatják. Tény az, hogy 1689-ben már itt virágzó, 5 osztályú iskola volt, amelyet nemcsak a Székelyföldről, hanem Erdély más részeiből is számosan látogattak a tanulóik. Az 1848-49-iki szabadságharc után egész 1850-ig zárva volt, de ekkor hosszas sürgetés után megnyitott, még pedig mint 8 osztályú főgimnázium.

— **Támogassuk a Kossuth Muzéumot!** 1848-ra örökre emlékszik vissza a magyar. Nagy idők voltak azok és nagy emberek a Megmentői! Áhitattal, kegyelettel kell tekintenünk mindenre, ami azokra az időkre emlékeztet. Meg kell becsülnünk a nemzeti küzdelemből reánk maradt emléktárgyakat, melyek szebb jövő kivívására serkentenek bennünket. És mi mégsem adjuk meg ezen szent emléktárgyak legzavagabb tárházának azt, ami magasztos hivatásánál fogva megilletné. Hivatalos közegeink sem teszik meg kötelességüket. A multban Bánffy, Széll, Tisza, sőt a Fehérvári kormány is támogatta a Kossuth-muzéumot, csak a mai nemzeti kormány nem tette meg kötelességét. Ezért helyezzük egyedüli reményesgünket a hazafias magyar társadalomba, hogy muzeumi kiadványaink vásárlásával mentse meg a Kossuth Muzéumot. 10 koronáért megküldjük Hock János: Rákóczi című dsművét. Ezen műből kapható szalon-

kiadás is 20 koronáért. 100—150 koronáért megküldjük a Kossuth Lajos azt izente című hatalmas képet, amely 170 cm. széles és 130 cm. magas, így a kontinens legnagyobb olajnyomata. A 100 koronás kép egyszerű keretű, a 150 koronás 15 cm. széles diszes aranykeretű. Tárnya fenséges, kivitele méltó. Ugyancsak megrendelhető Kossuth Lajos életnagyságú, művészi olajfestményű arcképe 150 koronáért. Ez Kossuth Ferenc eredeti festménye után készült, nemkülönb Rákóczy, Petőfi, esetleg más jelesein olajfestésű, életnagyságú arcképeit is szállítjuk 150 koronáért. Ezért kérjük olvasóink hazafias részét, hogy fent leirt értékes remekműveket rendeljék meg. Minden megrendelés a „Székely-Udvarhely” kiadóhivatalához intézendő.

— **Felvétel a székelyföldi tanítóképzőbe.** A székelykeresztúri állami elemi iskolai tanítóképző-intézetnél az 1909—1910. tanévre az I. évfolyamba felvétetik 30 növendék. Ezek részére több ingyenes (bentlakás, reggeli, ebéd és vacsora), feldíjas, egészségügyi és ösztöndíjas kedvezmény van rendszeresítve. Egész ellátásért havi 28 K, feldíjas kedvezmény mellett havi 14 K fizetendő. A kedvezmények a középiskola vagy polgári iskola IV. osztályát végzett kitünő és jeles előmeneteli növendékeknek fognak adományoztatni. A pályázati kérvények szabályszerűen felszerelve *foljó évi május hó 31-ig* az intézeti igazgatósághoz nyújtandók be. Részletes felvilágosítást szivesen ad az intézet igazgatósága: Ujvári Mihály, igazgató Székelykeresztúr.

— **Disztorna.** A helybeli ref. kollegium „Torna-köre” most már hivatalosan is értesíti lapunkat a május 8-ára (szombat estére) tervezett „disztorna”-ja megtartásáról. A közönséget plakátok útján hívja meg az ifjuság. A falragasz, valamint jelen értesítés, egyszerűen tájékoztatóul és meghívóul is szolgál. Vegyen részt mindenki a derek ifjuság multságán, mely igen élvezetes estére nyújt kilátást.

— **A májusi fa miatt.** Vidéken régi szokás május elsején, hogy a falusi legények zöld ággal, az újra ebredt természet friss hajtásával kedveskednek a leányoknak. Annak a háznak, a melyet megakarnak tisztelni, a kapuját ezekkel díszítik fel. Így ekkor tenni Imre Dénes is, a szombatfalvi részen. 30-ikán éjjel egy társával valahonnan zöld ágat hozott. Egy legény kötekedni kezdett vele, hogy az ágat valahonnan tilos helyről hozta. Imre Dénes ezt annyira zokon vette, hogy bosszút forralva, kést vásárolt és 2-ikán, vasárnap este a szombatfalvi részen, a vámon innen megleste haragosát s a sötétben ugy ezt, mint segítségre siető társait összeszurkálta.

— **A Katholikus Növendők Egyesület** háziasszonyai szűkebb körű jótékony családias összejövetelüket kedden (e hó 4-én) a Kath. Legényegylet termében tartották meg Marosvásárhelyen. E második összejövetel díszelnöke ifj. Ugron Gáborné főispánné és elnöke Köllő Ignácné alispánné volt. A műsor hat pontból állott és minden egyes száma jól sikerült.

— **Felülfizetések.** A küküllőkeményfalvi iskolás gyermekek javára rendezett majálison felülfizettek: Fábrián József gőzmalomtulajdonos 30 K, Fernengel Gyula kereskedő, Sebők

Mihály főbíró, Sebők Márton korcsmáros, Miklós Ferenc 5—5 K, Sándor József 4 K, Szalai Albert, Sebők Miklós, Pek József építési vállalkozó, Frank Ferenc sörfőző 2—2 K, N. N. 80 f, Pap Dezső, Németh István, Borbély Gyula, Ferenczy István 40—40 f. Fogadják a rendezőség szives köszönetét.

— **Legelőcsébb ellátás Budapest.** Tisztelt olvasóink becses figyelmébe ajánljuk a Budapest VIII. Főherceg Sándor-utca 30. szám alatt levő MAGYAR OTTHON. Méréskelt árban (már 3 koronától feljebb) teljes ellátást, külön bejárattal, szépen burkolozott szobákat lehet ott bérelni. Csoporthoz jelentkeznek, utazóknak, turistáknak, hivatalnokoknak, tanároknak stb. megfelelő kedvezmény. Villanyvilágítás, Tűkrószekrények!

Méhészet.

A méhészegyesület a minap tartotta első választmányi gyűlését, melyen Boconádi Szabó Imre, a székelyföldi kirendeltség méhészeti szaktanára tartott igen tartalmas és mindvégig érdekes előadást a méhtenyésztés köréből. A számosan megjelent választmányi tagok és érdeklődők között az előadás hatása alatt élénk eszmecsere indult meg, melynek gyakorlati értéke székelyföldi méhtenyésztésünkre elvitázhatatlan. Szó esett a Székelyudvarhelyen felállítandó kísérleti méhesről is, melynek felépítését nagyon is indokoltnak látta egy a választmány, mint a kirendeltségi szaktanár is s ha a körülmények lehetővé teszik, az egyesület a székelyföldi kirendeltséggel karöltve mihamarabb ezen méhest létesíteni fogja.

Az egyesület ezen tárgyban már a városhoz átiratot intézett.

Kérelmekkel fordult az elnökség a székelyföldi kirendeltséghez, hogy a tagok közötti szétosztás céljából 40 élő családot juttasson az egyesület rendelkezésére, melynek teljesítését a jelenlévő szaktanár megígérte. Tervbe vétetett egy kirándulás rendezése Székelyszomborra, Ambaris András méhésztelepeinek megtekintésére és a nyár folyamán szintén egy nagyobb kirándulás Gödöllőre az állami méhes, innen Temesgyarmatára báró Ambrózi híres méhészetének megtekintésére. Szó esett továbbá arról is, hogy Székelyudvarhelyen a jövő télen egy tanfolyam rendezésék, melyre nézve a határozathozatal a közgyűlésre tartatoit fenn.

KÖZGAZDASÁG

Az Udvarhelyvármegyei Gazdasági Egylettől.

Szám: 124—1909.

Meghívó.

Az udvarhelyvármegyei Gazdasági egyesület választmánya folyó hó 10-én délelőtt 10 órakor a vármegyei ház kistermében ülést tart, melyre a választmány tagjai meghivatnak.

T á r g y:

1. Intézkedés a szüzugyába való kihajtás iránt.

2. Folyó ügyek.

Székelyudvarhely, 1909. máj. 3-án.

Az elnökség.

Kiadja: Betegh Pál villam-motoros könyv- és újságkiadó intézete.

Ne feledje el

hogy a hirdetések

gondos átolvasása hasznára lesz.

Önök valószínűleg

Aki nálunk hirdet annak sikere van!

A hirdetés szövegében

sen segítsünk; kívánatra kliséit is beszerzünk.

Hirdetőinknél történő megrendelésénél a „Székely-Udvarhely”-re hivatkozni sziveskedjék.

Héjasfalva—székelyudvarhelyi helyiérdekű vasút (Székely vasút) részvénytársaság.

54—1909. szám.

Meghívó

a „Héjasfalva—székelyudvarhelyi helyiérdekű vasút (Székely vasút) r.-t.”-nak 1909. évi május hó 17-én (hétfőn) délelőtt 11 órakor Budapest, IV. kerület, Veress Pálné utca 30. sz. a. (I. emelet) tartandó

rendes közgyűlésére.

Napirend:

1. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentése és az 1908. évi mérleg végleges megállapítása.

2. Határozat a tiszta nyereség hovatfordítása iránt.

3. Határozat az igazgatóság és felügyelő-bizottság részére adandó felmentvény tárgyában.

4. Az igazgatóság, végrehajtó-bizottság és felügyelő-bizottság évi javadalmazásának megállapítása egy évre.

Budapest, 1909. április hó 29-én.

Az igazgatóság.

Kivonat az alapszabályokból:

Minden letett részvény egy szavazatra jogosít, de 100 szavazatnál több nem gyakorolható. Aki szavazati jogát gyakorolni kívánja, köteles részvényeit a le nem járt szelvényekkel együtt Budapest, a Magyar Általános Hitelbank-nál (V. Nádor-u. 12. szám), vagy Székelyudvarhelyen: az Udvarhelymegyei értekezési bizottság, vagy Mm. Frankfurtban: a „Dresdner Bank”-nál legkésőbb 3 (három) nappal a közgyűlés megtartása előtt letenni. Az államkincstár ezen kötelezettség alól fel van mentve.

Ne vegyen addig épület fedéséhez anyagot, míg a lugosi fedélcserép

utólérhetetlen előnyeit nem ismeri. Egy négyszög méter fedéshez 15 db szükséges. Csinos és tartósságban páratlan. Főraktár: Fekete Beniamin építkezési vállalkozónál Székelyudvarhely. Vidéki megkeresésekre levélben válaszol.

Vizsgai iráslapok

legjobb papíron és legjobb kivitelben

BETEGH PÁL

könyv-, papír-, író- és rajzszere-áruházában kaphatók Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. szám alatt.

Levélpapiros különlegesség:

20 darab 20 fillér

Firtos Están

fehér finom levélpapiros és belül színes boríték. -- 20 db 20 f.

ORBÁN NAGY ÉS TAMÁS

elsőrangú cipőraktára Székelyudvarhely, Kossuth-u. 12. sz.

Elismert szilárd és elegáns készítményű női, uri és gyermek-cipők. Olcsó szabott árak. Képes árjegyzéket díjtalanul küldenek.

Valódi Kobrak-cipők gyári raktára.

RI DIVAT-CIKKEK

LEGGYÖNYÖRŐK

JÁNOS TUDÁNYAI

leszállított árban kaphatók.

legszébb kivitelben, ugyanott

Kobrak-cipők

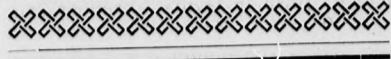

Jó szabásu, tartos, divatos és olcsó férfiruhát akar? Ilyent már 36 koronától kezdve — mérték után — gyorsan, pontosan és teljes felelősség mellett készit:

Markó István

ári-divat szabómester Székelyudvarhelyt, Bethlen-u. 1. sz. (a kir. törvényszékkel szemben.) Tegyen egy próba rendelést nála és Ön is állandó verője marad.

Bélyegzők megrendelésre mindenféle kivitelben bárhova a legpontosabban szállítanak **Betegh Pál** könyves papirkereskedéséből Székelyudvarhelyt.

1848 eredeti angol, francia és amerikai toalettmódellet közöl a **BUDAPESTI BAZÁR** egy évfolyamában. Előfizetési ára: **negyedévre 2 korona.** Ingyen mutatványszámot küld a **"BUDAPESTI BAZÁR"** kiadóhivatala Budapest, VIII. Baross-u. 22. (Budapesti Bazár-ház.)

MIERT

nem előfizetője Ön is **AZ ÜZLET** című szaklapnak? Mert nem ismeri, mert nem tudja, hogy ez a **legjobb magyar kereskedelmi szaklap.** Két korona csak egy negyedévre e lapnak előfizetési díja. Aki e csekély összegért **"AZ ÜZLET"**-re iraszanja, az jó üzletet csinált. Mutatványszámot ingyen küld a kiadóhivatal Budapest, V. Sas-u. 12. sz.

BORI!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható.

Hirdetmény.

Alulírott gyártulajdonos ezennel közhírré teszi, hogy az oroszhegyi Varságtelepen, a zetelaki Zsigmond-telepen és a székelyudvarhelyi fatelepen alkalmazott összes biztosításra kötelezett munkásai részére az 1907. évi XIX. t.-c. 138. §-a alapján vállalati betegsegélyző pénztárt alapít.

A vállalati betegsegélyző pénztár alapszabályainak megállapítása az 1907. évi XIX. t.-c. 142. §-a értelmében a pénztár közgyűlésén lévén eszközözendő, ennek összehívhatása végett mindenekelőtt a közgyűlési kiküldöttek lesznek az országos munkás betegsegélyző és balesetbiztosító pénztár alapszabályainak 209. §-a értelmében megválasztandók.

Ezen választás megejtésére határnapul a *folyó 1909. évi június havának (6) hatodik napja* tüzetik ki. A választás a megjelölt határnapon reggeli 9 órakor veszi kezdetét.

Választási helyiségek a következők: A székelyudvarhelyi fatelepen a fatelep irodája; a zetelaki Zsigmond-telepen a cantin melletti nagy étterem; a varsági fűrésztelepen a fatelep irodája.

Választandó lesz az országos munkás betegsegélyző és balesetbiztosító pénztár alapszabályainak 209. §-a értelmében titkos szavazás útján a 210 §-ban előirt három évre terjedő érvénynyel 60 rendes és 30 póttag.

Es pedig a 60 rendes tag közül:

- 2 a hivatalnokok,
- 4 a gépészek, felügyelők vagy előmunkások,
- 54 pedig a favágók és közönséges munkások sorából;
- a 30 póttag közül
- 2 a hivatalnokok,
- 4 a gépészek, felügyelők vagy előmunkások; és
- 24 a favágók, napszámosok és közönséges munkások sorából

lesz választandó. Szavazati joggal bírnak mindazok, kik jelenleg a fennebb megnevezett fűrészgyárak és fatelepeken alkalmazva vannak és az országos munkás betegsegélyző és balesetbiztosító pénztár alapszabályai 6. §-ának 1. és 2. pontja értelmében betegség esetére biztosításra vannak kötelezve és a jelenleg működő székelyudvarhelyi kerületi betegsegélyző pénztárnak igazolvánnyal ellátott tagjai. Ezen igazolványok a szavazó által a szavazatszedő bizottság előtt felmutatandók.

A szavazatra jogosultak felhivatnak, hogy a kitűzött határidőben a választási helyiségekben megjelenve, maguk közül a szavazatszedő bizottságba két tagot küldjenek ki.

Miről az érdekeltek azzal értesitetnek, hogy a választási eljárás, egyéb itt nem érintett részleteire és egyéb szükséges tudnivalókra a fűrész és fatelepi irodákban ezzel megbízott tisztviselőknél felvilágosítást.

Székelyudvarhelyen, 1909. május hó 5-én.

Klein Zsigmond,
fakereskedő, gyártulajdonos.

MEGHIVÓ.

A SZÉKELYUDVARHELYI KERÜLETI MUNKASBIZTOSÍTÓ PÉNZTÁR 1909. ÉV MÁJUS 9-ÉN délután 3 órakor Székelyudvarhelyt, Árpád-utca 7. szám alatt levő hivatalos irodahelyiségében

rendkívüli közgyűlést

tart, melyre a közgyűlési tag urak oly figyelmeztetéssel hivatnak meg, hogy ezuttal a megjelentek számára való tekintet nélkül, jogérvényes határozatok hozhatók. A közgyűlésen csakis a meghívott kiküldött tagok vehetnek részt.

T Á R G Y S O R O Z A T:

1. Elnöki megnyitó.
2. Igazgatósági évi jelentés.
3. Titkos szavazással választandó:
 - a) az igazgatóságba 1 igazgatósági tag az alkalmazottak közül;
 - b) a felügyelő bizottságba 4 tag a munkaadók, 3 pedig az alkalmazottak sorából;
 - c) a munkásbiztosítási választott bíróságba ülnökkül 2 rendes tag az alkalmazottak közül.
4. A székelyudvarhelyi kerületi munkásbiztosító pénztár 1909. április 19-én tartott ülése határozatából előterjesztendő ügyek:
 - a) az 1907. II. félévi és 1908. évi zárszámadások, valamint az 1909. évi költségvetés bemutatása. Ennek kapcsán a felügyelő bizottság jelentése s határozathozatal az évi fölösleg hova fordítása iránt.

Wagner Henrik
ügyv. h.

Betegh Pál
ig.-elnök.

Magyar királyi államvasutak.
81187—909. számhoz.

Háló- és étkező-kocsik közlekedése a magyar királyi államvasutak vonalain

1909. május hó 1-től kezdve.

I H Á L Ó K O C S I K													
Tétel	Vonal	Indul			Erkezik			A hálókocsi póttjegyek árai					
		honnant?	óra- perc- kor	számu vonattal	hová	óra- perc- kor	Vonalrész	I. o.		II. o.			
								K	F	K	F		
1	Budapest nyug. p. u. Brassó	B.-pest nyug. p. u. Brassóból	este 9	10	502	Brassóban	d. u. 1	44	B.-pest keleti p. u. Brassó vagy viszont	14	40	10	80
			d. u. 2	14	501	B.-pest ny. p. u.	reg. 7	30	Kolozsvár—Brassó, v. viszont nappal	9	60	7	20
2	Budapest kel. p. u. Bukarest *) Arad, Piski, Predealon át. (csak június 1-től.)	B.-pest keleti p. u. Bukarestről	d. u. 2	00	602	Predealra	reg. 6	11	B.-pest keleti p. u. Bukarest vagy viszont	17	40	—	—
		B.-pest keleti p. u. Predealról	d. u. 5	30	601	Bukarestbe	d. e. 11	20	" " " Predeal " "	14	40	—	—
3	Budapest keleti p. u. Piski **) (saját)	B.-pest keleti p. u. Piskiről	este 9	30	608	Piskire	d. e. 10	52	Budapest keleti p. u. Piski vagy viszont	9	60	7	20
			d. u. 4	12	607	B.-pest-keleti p. u.	reg. 6	05	Arad—Bukarest vagy viszont	13	60	—	—
II. É T K E Z Ő - K O C S I K													
1	Budapest nyugoti p. u. Kolozsvár	B.-pest ny. p. u. ról Kolozsvárról	d. u. 2	00	504	Kolozsvárra	éjjel 10	30					
			reg. 5	20	503	B.-pest ny. p. u.-ra	d. u. 1	50					
			reg. 6	11	502	Brassóra	d. u. 1	44					
2	Kolozsvár Brassó	Kolozsvárról	d. u. 2	14	501	Kolozsvárra	éjjel 10	50					
			d. u. 2	14	501								
3	Bukarest keleti p. u. Piski	B.-pest kel. p. u.-ról Piskiről	d. u. 2	00	602	Piskire	éjjel 10	01					
			reg. 5	08	601	B.-pest kel. p. u.-ra	d. u. 1	15					

Jegyzet. Az étkező-kocsik étkező teremt I. vagy II. oszt. menetjeggyel bíró utasok vehetik igénybe, külön illeték fizetés nélkül.
*) Csak június hó 1-től kezdve közlekedik. Brassón túlra csak I. oszt. menetjegyekkel vehető igénybe.
**) Csak I. oszt. menetjeggyel vehető igénybe.